

Светлана Младенов

ДУНАВСКИ ДИЈАЛОЗИ

О (ауто)деструкцији и против ње

Темом *О (ауто)деструкцији и њој против ње*, коју је конципирао Сава Степанов, а која се односи пре свега на централну изложбу, али и на цео Фестивал савремене уметности *Дунавски дијалози*, отворило се широко поље за промишљање, истраживање и процесуирање појединачних идеја и концепата и њиховог дијалога са контекстом времена и простора.

У предлогу теме Степанов је написао:

Данашњи човек живи један селектовани животи, животи који му одређују императиви тржишта и полицике. У таквом свету филозофија и уметности доживљавају стање неопходности. Животи се одвојио од ње, или је она заостала за животином, па се чини скоро неопходном... О шоме размишља уледни македонски регијељ Слободан Унковски који оставља питање не само чему уметности служи данас – већ коме?

Ипак, у кризним околностима савременог света, уметности има изузетно значајну улогу: у општој дисципину она, у одређеном смислу, инсистира на неким ставовима из Хелене Феноменологије духа у којој се говори да осветљена властита мисао омогућава човеку да схвати суштину ствари, што јест да је јој познато истински карактер света и времена у коме живимо. У актуелном тренутку, у свету драстично поремећених система вредности, уметникове намере се усмеравају ка обнављању значаја естетској систему у ком циљ никако није класични идеал лепог већ алтернативни идеал виталности. Заправо, као и увек, уметности је ту „не да би се издвојила, него да би својим примером била модел другим знањима и другим праксама“ (Филиберто Мена). Својим естетским системом, илустричним мишљу, присвајањем нових медијских могућности као изражајних средстава, експресивним или рационалистичким реакцијама, етичношћу, хуманистичким пошеницијалима – уметности нуди стварно саосећање са општојом људском историјом, с усудом који треба препознати и превазићи.

Уметници чији су радови представљени у оквиру централне изложбе бавили су се актуелним проблемима и покренули бројне важне теме које се са локалног преливају на глобални план или су интернационално препознатљиве као што су еколошки или пандемијски проблеми, проблеми миграција и избеглиштва, сиромаштва, родности и идентитета, комуникације и отуђења, блискости и заједништва, утопијског маркетинга и пласирања лажних медијских слика, политике разарања, ратова, уништења и злочина, геополитичких проблема, аутодеструктивног понашања и сл.

Своја уметничка истраживања представило је седамнаест уметника из разних земаља света: *Asmund Havsteen-Mikelsen* (Данска), *Michalis Zacharias* (Грчка), *Robert F. Hammerstiel* (Аустрија), Моника Мотеска (Македонија), Роберт Јанкулоски (Македонија), *Marikke Heinz-Hoek* (Немачка), Ана Првачки (Србија, Немачка, Сингапур), Бреда Бебан (Србија, Хрватска, Велика Британија), *Yoko Ono* (САД, Јапан), Сара

Брезовчек (Словенија), Горан Деспотовски (Србија), *Luiz Roque* (Бразил), *Sam Durant* (САД), Ивана Радовановић (Црна Гора), Дуња Трутин (Србија), *Louise Deiningner* (Гана, Аустрија), *Wilfredo Prieto* (Куба), *Thandiwe Muriu* (Кенија) и Драган Рајшић (Србија).

Њихови уметнички концепти су реализовани у различитим медијима, како класичним, тако и у постмедијској пракси, те у укрштању и мешању различитих визуелних дисциплина и у мултимедијалном дијалогу: слика, скулптура, објекат, инсталација, видео, аналогна, дигитална и технолошки генерисана фотографија, компјутерско-интернетска слика и сл. Обиље различитог уметничког материјала и продукцијска разноликост осликавају савремену уметничку сцену богату појединачним уметничким исказима, паралелним дискурсима, бројним уметничким истраживањима и експериментима који понекад отежавају њено сагледавање и разматрање. Чини се да се налазимо у вртлогу различитости, у *арџ ворџексу*, али који доноси са собом узбуђујућу и динамичну атмосферу, као и могућност издвајања појединачних виталистичких и аутентичних исказа.

Фестивал је почео са радом у Новом Саду 26. августа 2024. отварањем изложбе „Војводина” коју је кустосирала Сунчица Ламбић Фењчев и представила уметнице Мају Ракочевић Цвијанов, Исидору Тодоровић, Сунчицу Пасуљевић Кандић и Сању Анђелковић у Галерији Огранка САНУ, а затим су у оквиру *Дијалога...* отворене четири мање изложбе: у Културном центру Новог Сада у избору Славице Жарковић дијалог су водиле уметнице Лидија Делић и Ана Алексић, у Галерији СУЛУВ у избору који су начинили Сорина Јеца (*Sorina Jecza*) и Богдан Рата из Румуније представили су се Андреј Питут (*Andrei Pitut*) и Ивана Милев, у Малом ликовном салону дијалог су водиле Наташа Кокић и Ралука Попа (*Raluca Popa*) у избору Александре Лазар, Херман Нич (*Hermann Nitsch*) и Балинт Сомбати (*Szombathy Balint*) водили су дијалог на предлог Саве Степанова у Галерији „Бел арт”.

Свечано отварање Фестивала уприличено је у Музеју савремене уметности Војводине на централној изложби *О (ауџо)гесџрукцији и њроџив ње* коју су кустосирали Сава Степанов и Светлана Младенов. Фестивал је званично отворио Андраш Урбан, позоришни редитељ.

Другог дана фестивала, у оквиру пратећег програма, организован је разговор с уметницима и стручно вођење кроз централну изложбу. Вече је било посвећено перформансима у оквиру пројекта *ПерформаНС* на Петроварадинској тврђави. Кустоскиња овог програма била је Светлана Младенов која је представила четири уметничка перформанса у извођењу следећих уметника: Марија Ива Гоцић и Ковина Андрић, Ђанино Божић, *The Two Gullivers – Flutura Preka & Besnik Naxhillari*, Силард Антал и Атила Антал. Уметници су својим извођењем перформанса подржали главну тему Фестивала *О (ауџо)гесџрукцији и њроџив ње*, те су се врло ангажовано и одговорно односили према глобалној друштвено-економско-политичкој кризи, кризи моралних вредности, према нестабилној егзистенцији појединца, његовој угрожености као и угрожености саме планете и живота на њој. Задатак уметности јесте да укаже на проблеме, на изворишта, повод и иницијаторе, да их разоткрије и оголи, предложи решења и пружи наду. То она може и зна, а управо перформанс то чини на најдиректнији начин. Његова привлачност почива у искрености и смелости уметника да разоткрије своје унутрашње биће и подреди га вишем циљу чији

се крајњи исход не може са сигурношћу предвидети. Он умногоме зависи и од публице и њене реакције.

Мада се фестивал одвијао у духу озбиљних тема које су истакле егзистенцијалне проблеме угрожености човека и саме планете, он је, са друге стране, прожет и оптимистичком атмосфером вере у могућност позитивних друштвених и других промена и у снагу човека да их спроведе.